

6^ο Συμπόσιο
Κλασικής
Ψυχανάληψης

7-8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ
2020

ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΣΧΕΣΗΣ

Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων

Αεριοφυλάκιο 1 - Αμφιθέατρο

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΨΥΧΑΛΑΝΥΣΗΣ

www.psychoanalysis.edu.gr

Αγίας Παρασκευής 115
15234 Χαλάνδρι
1ος όροφος
210-3312104

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΨΥΧΑΛΑΝΥΣΗΣ

www.psychoanalysis.edu.gr

«Η Σεξουαλικότητα είναι μια τρισδιάστατη
ψυχική κατάσταση και συνεπώς δεν νοείται
ως μόνο σωματική...»

Βασίλειος Μαούτσος

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ

7 - 8 Φεβρουαρίου 2020

ΧΩΡΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Αεριοφυλάκιο 1 - Αμφιθέατρο
Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων
Πειραιώς 100, Γκάζι

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

Το Συμπόσιο απευθύνεται σε επαγγελματίες του χώρου της ψυχικής υγείας και φοιτητές. Επίσης αφορά όσους έχουν ενδιαφέρον για το αντικείμενο του Συμποσίου.

ΑΙΤΗΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Η Αίτηση Συμμετοχής είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου για άμεση συμπλήρωση και κατάθεση. Μπορεί επίσης να αποσταλεί από τη γραμματεία στους ενδιαφερόμενους με φαξ ή e-mail και αφού συμπληρωθεί από τους ενδιαφερόμενους να αποσταλεί στη γραμματεία με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

- > Ηλεκτρονικά στη διεύθυνση info@psychoanalysis.edu.gr
- > Με fax στον αριθμό 210-3312105,
- > Ταχυδρομικά: Ινστιτούτο Κλασικής Ψυχανάλυσης, Αγίας Παρασκευής 115, 15234 Χαλάνδρι

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

- > Επαγγελματίες υγείας και ψυχικής υγείας και λοιποί ενδιαφερόμενοι 50 €
- > Φοιτητές - 20 €
(Οι φοιτητές οφείλουν να προσκομίσουν ή να στείλουν φωτοτυπία φοιτητικής ταυτότητας)

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Χορηγείται Βεβαίωση Παρακολούθησης στους συμμετέχοντες του Συμποσίου κατά τη λήξη, κατόπιν αιτήματος.

ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Η καταβολή του κόστους συμμετοχής μπορεί να γίνει με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

- > Κατάθεση σε τραπεζικό λογαριασμό στην Τράπεζα Πειραιώς
Αριθμός Λογαριασμού: 5054-090389-689
IBAN: GR69 0172 0540 0050 5409 0389 689
(το αποδεικτικό κατάθεσης αποστέλλεται στη γραμματεία του Ινστιτούτου)
- > Μετρητά στη γραμματεία του Ινστιτούτου
Αγίας Παρασκευής 115, Χαλάνδρι
1ος όροφος
στάση Μετρό: Αγία Παρασκευή
Τηλέφωνο: 210-3312104

ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΩΡΕΣ

ΟΜΙΛΙΕΣ

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

09:45-10:00

ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ - ΕΓΓΡΑΦΕΣ

10:00-10:15

Αρχικός Χαιρετισμός

Συντονιστής ενότητας: Μ. Ρηγοπούλου

10:15-10:45

*Η σημασία της πρωταρχικής σκηνής στη διαμόρφωση της ατομικής σεξουαλικότητας ***

Δ. Χρόνη

10:45-11:35

*Ο παρανοϊκός αστερισμός**

Κ. Τσώλης

11:35-12:00

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΦΕ

Συντονιστής ενότητας: Κ. Τσώλης

12:00-12:30

*Το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα ως πυρηνική φαντασίωση για όλες τις σεξουαλικές σχέσεις του ανθρώπου με το σώμα του και με τα αντικείμενα ***

Ι. Θεοδωρίδης

12:30-13:40

*Ζωή εκτός εαυτού**

Μ. Τσιλιβίγκου

13:40-15.10

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΓΕΥΜΑ

Συντονιστής ενότητας: Α. Σαλιών-Παπαγεωργίου

15:10 -15:40

*Η γραφική παράσταση απεικόνισης των σεξουαλικών σχέσεων***

Σ. Κεβόπουλος

15:40-16:30

*Ναρκισσισμός και ομοφυλοφιλία**

Β. Δημόπουλος

16:30-17:00

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΦΕ

Συντονιστής ενότητας: Ε. Δερβίση

17:00-17:50

*Το μεγάλο φάσμα της παρανοϊκότητας και η σχέση της με την σεξουαλικότητα**

Β. Μασούτσος

17:50-18:20

*Ο ρόλος της παρανοϊκής διείσδυσης κατά τη σεξουαλική επαφή***

Ξ. Σταυριανού-Χαλίδα

ΣΑΒΒΑΤΟ

ΩΡΕΣ

ΟΜΙΛΙΕΣ

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

09:45-10:00

ΠΡΟΣΕΛΕΥΣΗ

Συντονιστής ενότητας: Γ. Πασχαλάκης

10:00-10:30

*Το παιχνίδι της αποπλάνησης και της κυριαρχίας στις σεξουαλικές σχέσεις***

Κ. Οικονόμου

10:30-11:20

*Ο μαζοχισμός σε όλες τις μορφές του**

Σ. Σαββόπουλος

11:20-11:50

*Η «σαγήνη» του ουρηθρικού ερεθισμού, όπως την αποκαλεί μια ασθενής μου, η οποία εκφράζεται παράλληλα με μια σαδομαζοχιστική συνιστώσα***

Μ. Α. Βούλγαρη

11:50-12:20

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ ΓΙΑ ΚΑΦΕ

Συντονιστής ενότητας: Α. Σιώζιος

12:20-13:10

*Η σχέση της λανθάνουσας ομοφυλοφιλίας με την παρανοϊκότητα και τους χρόνιους ναρκισσιστικούς τραυματισμούς**

Ε. Γυπαράκη

13:10-14:00

*Η διελκυστίνδα ομο- και ετεροφυλοφιλίας: Βαθμοί βεβαιότητας στην επιλογή αντικειμένου**

Ι. Βαρτζόπουλος

14:00-14:30

*Η διαχρονική διαδρομή από την πράξη στην ταύτιση στις σχέσεις ομόφυλων***

Μ. Στεφανουδάκης

Κλείσιμο

Οι ομιλίες με τη σήμανση (*) είναι διάρκειας 35 λεπτών με επιπλέον συζήτηση 15 λεπτών
Οι ομιλίες με τη σήμανση (**) είναι διάρκειας 20 λεπτών με επιπλέον συζήτηση 10 λεπτών

ΟΜΙΛΗΤΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Βαρτζόπουλος Ιωάννης

Ψυχαναλυτής, Εκπαιδευτικό Μέλος Ε.Ψ.Ε.

Βούλγαρη Μαρία-Αθηνά

Ψυχαναλύτρια, Εκπαιδευτικό Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Γυπαράκη Ευτυχία

Ψυχαναλύτρια, Εκπαιδευτικό Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Δημόπουλος Βασίλειος

Ψυχαναλυτής, Εκπαιδευτικό Μέλος Ε.Ψ.Ε.

Θεοδωρίδης Ιωάννης

Ψυχοθεραπευτής, Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Κεβόπουλος Σταύρος

Ψυχοθεραπευτής, Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Μαούτσος Βασίλειος

Ψυχαναλυτής, Εκπαιδευτικό Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Οικονόμου Κατερίνα

Ψυχοθεραπεύτρια, Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Σαββόπουλος Σάββας

Ψυχαναλυτής, Εκπαιδευτικό Μέλος Ε.Ψ.Ε.

Σταυριανού-Χαλίδα Ξανθή

Ψυχοθεραπεύτρια, Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Στεφανουδάκης Μανώλης

Ψυχαναλυτής, Μέλος Ε. Ε. Ψ.Ψ

Τσιλιβίγκου Μαρία

Ψυχαναλύτρια, Εκπαιδευτικό Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Τσώλης Κωνσταντίνος

Ψυχαναλυτής, Εκπαιδευτικό Μέλος Ι.Κ.Ψ.

Χρόνη Διονυσία

Ψυχοθεραπεύτρια, Μέλος Ι.Κ.Ψ.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Η «σαγήνη» του ουρηθρικού ερεθισμού, όπως την αποκαλεί μια ασθενής μου, η οποία εκφράζεται παράλληλα με μια σαδομαζοχιστική συνιστώσα

Μαρία Αθηνά Βούλγαρη

Σε αυτή την εργασία θα προσπαθήσω να παρουσιάσω το πώς μια πρώην ασθενής μου εξέφραζε μια «σαγήνη», όπως η ίδια χαρακτήριζε την συμπεριφορά της, στο πλαίσιο μιας επανάληψης ενός τραύματος. Αυτή η «σαγήνη» έκρυβε μια ενδοψυχική σύγκρουση, η οποία την καθήλωνε σε ένα προ-οιδιπόδειο ουρηθρικό στάδιο. Επίσης, θα συζητήσω τον τρόπο με τον οποίον θεωρώ ότι η σεξουαλική παρέκκλιση είναι δεμένη με την ανδρική σεξουαλικότητα και το πέος. Αυτό συνιστά άμυνα κατά του άγχους ευνουχισμού. Κατ'επέκταση σε τι βαθμό δύναται να υπάρχει άγχος ευνουχισμού στη γυναίκα γύρω από το σώμα της, πέρα από την ανάγκη της να αγαπηθεί στο πλαίσιο της ναρκισσιστικής διάστασης της προσωπικότητάς της;

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Η σχέση της λανθάνουσας ομοφυλοφιλίας με την παρανοικότητα και τους χρόνιους ναρκισσιτικούς τραυματισμούς

Ευτυχία Γυπαράκη

Η Οιδιποδειακή συνιστώσα στην ψυχοσεξουαλική εξέλιξη έχει ως γνωστό μια εντονότατη παρανοϊκή παράμετρο η οποία συχνά μπορεί να παραλείπεται κατά την ανάλυση του ασθενή αν δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε μεταγενέστερες οιδιποδειακές εξελίξεις. Ειδικότερα η φάση της σαδοπηρωκτικής εξέλιξης ενέχει τις καθηλώσεις μιας ιδιάζουσας κλινικής εικόνας η οποία είναι έκφραση μιας ασυνείδητης διαδρομής που πέρα των ελεγκτικών της και ψυχαναγκαστικών της διαστάσεων χαρακτηρίζεται από έντονα στοιχεία καχυποψίας, θυμού, συγκρατημένης επιθετικότητας και λογικοφανούς επιχειρηματολογίας. Οι εν λόγω κλινικές περιπτώσεις όπως είναι αυτή η οποία θα παρουσιασθεί στο συγκεκριμένο Συμπόσιο δημιουργεί έντονες μεταβιβαστικές και αντιμεταβιβαστικές καταστάσεις ιδιαίτερα όταν προκύπτουν θέματα όπως σεξουαλικές και κατ'επέκταση ερωτικές διαταραχές όσο και επιθετικές τάσεις. Αυτές καλούνται να πάρουν πρωτεύουσα θέση κατά τη διάρκεια της ανάλυσης έναντι άλλων που υφέρπουν. Διότι η σεξουαλική ανεπάρκεια αποτελεί υπό-προϊόν της ναρκισσιστικής υπερεπένδυσης και συνεπώς δεν οφείλει να καταλαμβάνει αναγκαστικά την κύρια θέση κατά τη διάρκεια της ανάλυσης αφού η βελτίωσή της θα γίνει χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια στο βαθμό που η μεταβιβαστική σχέση εντατικοποιείται ανάλογα.

Ναρκισσισμός και ομοφυλοφιλία

Βασίλης Δημόπουλος

Ένας νέος άντρας ήρθε να με δει επειδή έκανε ομοφυλόφιλη σχέση για την οποία ντρεπόταν. Απορούσε ακόμη πώς, ενώ η πρώτη θεραπεία του -με άλλον αναλυτή- πήγε καλά, έγινε ομοφυλόφιλος. Όταν δεν ικανοποιόταν από την ομοφυλόφιλη σχέση, αυνανιζόταν βάζοντας το δάχτυλο στον πρωκτό του. Αυτό το κλινικό παράδειγμα είναι η αφορμή ώστε να διερευνήσουμε ζητήματα που αφορούν το υπερεγώ, το ιδεώδες εγώ και τον αυτοερωτισμό (πρωκτικός αυνανισμός). Το υπερεγώ δεσμεύει ομοφυλόφιλη λίμπιντο. Η αποδόμησή του οδηγεί πάλι στο ιδεώδες εγώ και η ομοφυλόφιλη λίμπιντο, ελεύθερη πια, ψάχνει καινούριο αντικείμενο ή προβάλλεται. Το ιδεώδες εγώ προβάλλεται επίσης και το άτομο ψάχνει το όμοιό του ώστε να καθρεφτιστεί και να δομήσει το εγώ. Κάτι πρέπει να προστεθεί στον αυτοερωτισμό -γράφει ο Freud- για να δομηθεί ο ναρκισσισμός. Η λιβιδινική επένδυση του αυτοερωτισμού, με άλλα λόγια, η απαρτίωση των αυτοερωτικών περιοχών σε ένα σύνολο. Αποτυχία της μητρικής φροντίδας "πρωτογενής ομοφυλοφιλία" και ιδιαίτερα της κατοπτρικής της λειτουργίας αφήνει εκτός λιβιδινικής επένδυσης τις ερωγόνες ζώνες και ο αυτοερωτισμός αναδύεται όταν το άτομο βρεθεί σε δύσκολες συνθήκες. Ίσως ο άντρας στον οποίο αναφέρομαι και με βάση την κλινική του ιστορία πρόωρα αποεξιδανίκευσε τη μητέρα του, το ιδεώδες του, στη διάρκεια της πρώτης θεραπείας, έτσι ώστε χρειάστηκε στη συνέχεια να ψάξει να ξαναβρεί το όμοιό του, τον καθρέφτη του.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα ως πυρηνική φαντασίωση για όλες τις σεξουαλικές σχέσεις του ανθρώπου με το σώμα του και με τα αντικείμενα

Ιωάννης Θεοδωρίδης

Η ψυχανάλυση ως θεωρία που αφορά την ψυχολογική λειτουργία του ανθρώπου και ως θεραπευτική μέθοδος είναι έργο του Σίγκμουντ Φρόυντ όπως αποτυπώθηκε στα περίπου εξήντα χρόνια της συγγραφικής και κλινικής του πορείας. Η κατανόηση και αντίληψη της σεξουαλικότητας με την στενή σωματική της διάσταση αλλά κυρίως με την ευρύτερη λιβιδινική της, η οποία αφορά κάθε είδος επένδυσης ανθρώπων, πραγμάτων, λέξεων, ιδεών, σωματικών οργάνων και λειτουργιών, είναι ο πυρήνας αυτής της θεωρίας και θεραπευτικής πρακτικής. Η τεράστια ποικιλία και κατανομή αυτών των τελευταίων σεξουαλικών επενδύσεων αποτελεί την αιτία των ποικίλων σεξουαλικών σχέσεων που εμφανίζει ο άνθρωπος.

Η φαντασίωση του Οιδιποδείου συμπλέγματος που περιλαμβάνει παλινδρομικά και την μυθική περίοδο η οποία προηγείται και συνδέεται δυναμικά με αυτήν, την οποία αποκαλούμε γενικά ναρκισσιστική, συγκροτεί τον ψυχικό σεξουαλικό χάρτη στον οποίο αναδιανέμεται ο αρχαϊκά σωματικός. Με πυρήνα το Οιδιπόδειο σύμπλεγμα διανέμεται δυναμικά η λίμπιντο σε ποικίλες καθηλώσεις οι οποίες εκτός των άλλων καθορίζουν και το είδος των σεξουαλικών σχέσεων που αναπτύσσει το υποκείμενο με τον εαυτό του και με τους άλλους. Ασφαλώς αυτές οι νέες σεξουαλικές σχέσεις ουδόλως σχετίζονται με τις αναπαραγωγικές οι οποίες αν επανευρίσκονται, αυτό γίνεται μέσω ναρκισσιστικών φαντασιώσεων. Με αυτήν την συμπαντική διάσταση του Οιδιποδείου συμπλέγματος, η επίλυσή του καθίσταται στόχος κάθε ψυχαναλυτικής θεραπείας.

Η περίπτωση άνδρα σε ωριμη ηλικία σε ψυχαναλυτική θεραπεία ο οποίος απαραίτητα ντύνεται γυναικεία για να έχει σεξουαλική επαφή με γυναίκες, και ο οποίος μόνον από κοινωνικής άποψης δυσφορεί για αυτή του την τάση, θα αναπτυχθεί κλινικά και θεωρητικά. Με αφορμή αυτή την κλινική περίπτωση η οποία δεν διαφεύγει της παραπάνω ψυχαναλυτικής αρχής θα επιχειρηθεί να καταδειχτεί η ευρύτερη ισχύς της αρχής της Οιδιποδειακής φαντασίωσης στις ανθρώπινες σεξουαλικές σχέσεις.

Στις αναπόφευκτα μεγάλες κοινωνικές διαστάσεις που έχουν αυτές οι σεξουαλικές σχέσεις, η ψυχανάλυση οφείλει να τοποθετείται με σεβασμό χωρίς διαστροφή των αρχών της.

Η γραφική παράσταση απεικόνισης των σεξουαλικών σχέσεων

Σταύρος Κεβόπουλος

Ο Οιδιποδειακός θυμός και η συνεπαγόμενη αύξηση σε τεράστιο βαθμό της libido, ορίζει σε μεγάλο βαθμό και την έννοια της σεξουαλικότητας. Η σεξουαλικότητα είναι σημαντική επειδή ακριβώς χάθηκε στη πορεία του εξανθρωπισμού. Κι έτσι το δίπολο πέος - αιδού υπερ-επενδύθηκε. Αυτό καθορίζει την έννοια της διαφορετικότητας. Ο συγκεκριμένος ψυχικός διαχωρισμός επεκτείνεται από το σωματικό, στο ιδεατό και στο συναισθηματικό επίπεδο. Κατ' επέκταση η άρνηση του Οιδιποδειακού θυμού απ' την απώλεια της πρώιμης σεξουαλικότητας ανοίγει το δρόμο προς ναρκισσιστικές καταστάσεις για το υποκείμενο. Στα πλαίσια αυτά, και με άξονες την φαντασίωση της ετεροφυλοφιλίας και την φαντασίωση της ομοφυλοφιλίας μπορούμε να απεικονίσουμε γραφικά ολόκληρο το φάσμα των σεξουαλικών εκφάνσεων. Κατ' επέκταση μπορεί να γίνει απεικόνιση των νοσολογικών οντοτήτων που προέρχονται από αυτές. Η γραφική παράσταση απεικόνισης που προκύπτει από τα ανωτέρω και την οποία θα παρουσιάσω, μπορεί να αποτελέσει ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο στην κλινική μας πράξη που θα γίνει με χρήση κλινικών παραδειγμάτων.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Το Μεγάλο Φάσμα της Παρανοϊκότητας κατά την Συνουσία

Βασίλειος Μαούτσος

Η συνήθης κατάσταση κατά την οποία υπάρχει διαταραχή στην αντίληψη και την ερμηνεία που δίδεται σε ένα εξωτερικό γεγονός - συναισθήματος, λόγου ή, πράξης - όποτε φτάνει στο σημείο να υπερβαίνει έναν ουδό και να προσλαμβάνει διαπροσωπικές διαστάσεις αποτελεί αιτία σοβαρών συνεπειών: επιθετικότητας, παθητικότητας, φόβου, μειονεκτικής αυτο-εκτίμησης και γενικότερα αρνητικής προδιάθεσης έναντι του εαυτού ή, του αντικειμένου. Στο οιδιποδειακό επίπεδο όπου προέχει η ανταγωνιστικότητα και η ανάγκη άλλοτε άλλου τύπου επιβολής τα ανωτέρω συμπλέουν με την αγωνία για την εδραίωση μιας σεξουαλικής ταυτότητας του υποκειμένου και τότε η παρεξήγηση των προθέσεων και των πράξεων του άλλου είναι συχνότατο φαινόμενο. Σε άλλες περιπτώσεις δεν υπάρχει παρά μονάχα ένα εσωτερικό σύστημα όπου το άτομο βρίσκεται σε μία διαλεκτική με τον ίδιο τον εαυτό του όπου ένα μέρος του αντιτίθεται σ' ένα άλλο εντός ενός αμιγώς εχθρικού χώρου που αυθαίρετα μπορεί να γίνεται εξωτερικός και κατά συνέπεια διωκτικός. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις υπάρχει μία ήμι-παρανοϊκότητα όπου το υποκείμενο προσδοκώντας οφέλη από την επιθυμία του να είναι αντικείμενο προσβολών δικαίως ζει εντός μιας δικής του ανάγκης να προκαλεί την τιμωρία του υποβιβασμένου εαυτού του. Γενικότερα, η παρανοϊκότητα είναι ένα ευρύτατα διαδεδομένο σύνδρομο μεταξύ των ψυχικών διαταραχών που κατά την αναλυτική θεραπεία μπορεί να υποτιμηθεί μεταξύ των άλλων και για αντιμεταβιβαστικούς λόγους. Κατ' αυτό εξ αιτίας του μεγάλου βαθμού των προβολών που λαμβάνουν χώρα κυριαρχεί το φαντασιωτικό στοιχείο ανεξαρτήτως του συνυπάρχοντος μεγαλύτερου ή, μικρότερου πραγματικού του περιεχομένου όπως ετονίσθη από τον Φρόιντ. Η θεραπεία αυτής της σοβαρής κατάστασης συνηθέστατα δεν είναι η ψυχανάλυση. Η συνουσία - με κυρίαρχη την ενδεχόμενη ερωτική σχέση - αποτελούν την πλέον αποτελεσματική άμυνα αυτοπροστασίας του υποκειμένου στην εξέλιξη μιας κλινικά νοσηρής κατάστασης επικίνδυνου χαρακτήρα. Κατά την συνουσία πέραν από την εκτόνωση τεραστίων λιβιδινικών ποσοτήτων επέρχεται ταυτόχρονη ανακατανομή, αναδιάρθρωση και ανασύσταση των αμυντικών σχηματισμών του εγώ με μία τουλάχιστον προσωρινή αναστολή των παρανοϊκών στοιχείων και των προβολών του υποκειμένου.

Παιχνίδια αποπλάνησης και κυριαρχίας στις σεξουαλικές σχέσεις

Κατερίνα Οικονόμου

Στην κλινική μας εργασία στην ψυχανάλυση συχνά ασχολούμαστε με το θέμα των πολύπλοκων σεξουαλικών σχέσεων. Σε αυτές οι συμπεριφορές των ερωτικών συντρόφων επικοινωνούν «παιχνίδια» και ιδιαίτερες επιθυμίες. Παιχνίδια με την συναισθηματική διερεύνηση της ψυχολογίας της διαστροφής. Καθώς η σεξουαλικότητα είναι πολύμορφα διαστροφική και την ενόρμηση μπορεί να την υπηρετήσει οτιδήποτε, αυτή καταφεύγει σε περίπλοκα παιχνίδια σεξουαλικών σχέσεων κάποιες φορές με σκοπό την ικανοποίηση της ψευδαίσθησης της συνεύρεσης με ετερόφυλο αντικείμενο αλλά στην πραγματικότητα ομοφυλόφιλο.

Η παρούσα εργασία εμπνέεται και συζητά την περίπτωση ενός ασθενή του οποίου η καθημερινότητα αφορά σχέσεις με ερωτικούς συντρόφους παίζοντας «παιχνίδια» με τους κανόνες της αποπλάνησης, της εξαπάτησης, της κυριαρχίας και της ανωμαλίας.

Τα «παιχνίδια» του ασθενή μου έχουν σκοπό τον εγκλωβισμό σε μία ψυχαναγκαστική επανάληψη σαδιστικού-ηδονοβλεπτικού δράματος με έμφαση την παραίτηση και υποταγή (άνευ όρων) του ερωτικού συντρόφου του.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Ο μαζοχισμός σε όλες τις μορφές του

Σάββας Σαββόπουλος

Ο μαζοχισμός είναι κάτι περισσότερο από μια ψυχική διευθέτηση. Είναι εγγενές και δομικό στοιχείο του ανθρώπινου ψυχισμού, απαραίτητο στην ψυχική οικονομία του κάθε ατόμου. Πριν ο Freud εισαγάγει την ενόρμηση θανάτου, ο μαζοχισμός θεωρήθηκε ως αποτέλεσμα της επιστροφής στο υποκείμενο του σαδισμού που απευθύνθηκε στο αντικείμενο. Μετά την δεύτερη τοπική ο σαδισμός γίνεται μια δευτερογενής δραστηριότητα, γιατί η ενόρμηση θανάτου αποβαλλόμενη προς τα έξω γίνεται ενόρμηση της επίθεσης. Για τον Freud ο πρωτογενής μαζοχισμός διασφαλίζει τη σύνδεση της ενόρμησης θανάτου με την ενόρμηση ζωής, εξουδετερώνοντας έτσι την καταστροφική δράση της πρώτης. Για τον Rosenberg, ο πρωτογενής μαζοχισμός αποτελεί τον πυρήνα του Εγώ και η υφή του είναι ίδια με εκείνη του Εγώ. Ο πρωτογενής μαζοχισμός συνιστά ένα σημείο καθήλωσης, το οποίο εξασφαλίζει μια παθητική θέση στο υποκείμενο και εγγυάται ότι η ερωτική δραστηριότητα έχει την προτεραιότητα σε σχέση με τις ενορμήσεις της αυτοσυντήρησης. Ίσως είναι πιο κοντά στην ψυχική πραγματικότητα του μικρού παιδιού να μιλήσουμε για «πρωτογενή υπομονή», η οποία κυριολεκτικά δομεί τον ψυχισμό παρά για πρωτογενή μαζοχισμό. Η ανεπάρκεια της πρωτογενούς υπομονής μπορεί να υποκατασταθεί από τον ηθικό και τον γυναικείο μαζοχισμό (δευτερογενής μαζοχισμός) και τον ερωτικό μαζοχισμό. Ο μαζοχισμός ως παράγοντας σύνδεσης της καταστροφικότητας ευνοεί την ανάπτυξη της αναπαραστατικής λειτουργίας. Το υποκείμενο καθίσταται ικανό αφενός να αντέχει τις επώδυνες σωματικές και ψυχικές καταστάσεις, αφετέρου να επιτελεί την ψυχική εργασία που απαιτεί η αναγκαιότητα της πραγματικότητας. Θεωρώ ότι το θεμελιώδες χαρακτηριστικό του μαζοχισμού είναι η αναμονή γενικότερα η υπομονή. Η ίδια η δομή της επιθυμίας είναι μαζοχιστικής φύσεως. Η ευχαρίστηση, στον μαζοχιστή, πραγματώνει αυτό που αναμένει, ενώ η οδύνη επέρχεται για να εκπληρώσει αυτό που προσδοκά. Ο μαζοχιστής προσδοκά την οδύνη ως την προϋπόθεση για την έλευση της ευχαρίστησης που καθυστερεί. Εδώ το μαζοχιστικό άγχος προσδιορίζεται διπλά: το άτομο περιμένει με αδημονία την ευχαρίστηση, αλλά μέσα από την μεσολάβηση του άλγους».

Ο ρόλος της Παρανοϊκής Διείσδυσης κατά τη Σεξουαλική Επαφή

Ξανθή Σταυριανού-Χαλίδα

Η Οιδιποδειακή κατάσταση, ένα κρίσιμο σημείο στην ανάπτυξη του ατόμου στο σύνολό της, αποτελεί μια παγκόσμια αποδοχή και σε πρώτη φάση είναι απολύτως κατανοήσιμη. Αυτά όμως που στην πραγματικότητα καθορίζουν σχεδόν απόλυτα την κλινική εικόνα ενός ασθενούς είναι οι προεκτάσεις της ετερόφυλης σχέσης, παιδιού-μητέρας, αυτό που ο Jean Laplanche ονόμασε «θεμελιώδη ανθρωπολογική κατάσταση», δηλαδή αυτή την ασύμμετρη ένωση της μητέρας που διαθέτει δική της ασυνείδητη σεξουαλικότητα και ενός παιδιού, το οποίο στρέφεται ολοκληρωτικά προς την ικανοποίηση των βασικών του αναγκών. Από τη στιγμή κατά την οποία, το ανώριμο εγώ, βρίσκεται σε πορεία σταθεροποιητικής επένδυσης όσον αφορά στη διαφορετικότητα των γεννητικών οργάνων, κάθε παρέμβαση επ' αυτής, δυνητικά θα μπορούσε να έχει αρνητικές προεκτάσεις. Συγκεκριμένα, ο φόβος του ευνουχισμού, δημιουργεί εξαιρετικά ουσιαστική κλινική συμπτωματολογία, όταν αυτή παρεισφρήσει (π.χ. απειλή από το ομόφυλο αντικείμενο πατέρα), κατά τη φάση της δημιουργίας σεξουαλικής ταυτότητας. Τότε αναστρέφεται η σεξουαλική επιθυμία προς την πλευρά της ομοφυλόφιλης σχέσης. Ο φόβος του ευνουχισμού, πάνω απ' όλα, αναγκάζει το αγόρι να απωθήσει τη σεξουαλικότητά του προς τη μητέρα και την επιθετικότητά του προς τον πατέρα. Σ' αυτή τη φάση, η αγάπη του προς τον πατέρα έχει επίσης μια ισχυρή σεξουαλική συνιστώσα, επιθυμεί σεξουαλικά τον πατέρα του και αντίπαλός του είναι η μητέρα του. Θέλει ο πατέρας να διεισδύσει μέσα του και να τον κατέχει, αλλά αφού η εκπλήρωση αυτών των επιθυμιών θα οδηγούσε σε ευνουχισμό, οι ομοφυλόφιλες επιθυμίες του πρέπει κι αυτές να απωθηθούν. Ο πολυμορφισμός του σεξουαλικού ενστίκτου και η ιδιαίτερη ευαισθησία του, μπορεί να οδηγήσει σε προβολή προς τα έξω, της επιθετικότητας που έχει βιώσει το άτομο και υπό αυτή την έννοια σε δημιουργία ενός εχθρικού περιβάλλοντος, προκειμένου να βιώσει στο εδώ και τώρα μια συναισθηματική ηρεμία, δια μέσου της άρνησης και της απώθησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο, έχουμε τυπικές μορφές διαταραχής της λειτουργίας του Εγώ, οι οποίες προέρχονται από ένα παρανοϊκό σύνδρομο, οιδιποδειακής προέλευσης. Τέτοιες κλινικές περιπτώσεις, μια εκ των οποίων είναι και αυτή που θα παρουσιάσω στη παρούσα εργασία μου, είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε διαφοροδιαγνωστικές παρεξηγήσεις, όπως αυτή π.χ. της παρανοϊκής ψύχωσης.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Η διαχρονική διαδρομή από την πράξη στην ταύτιση στις σχέσεις ομόφυλων

Μανώλης Στεφανουδάκης

Ο Φρόνυτ τελειώνοντας το έργο του Τοτέμ και Ταμπού έγραψε στην τελευταία παράγραφο, «Εν αρχή ήν η πράξη», θέλοντας να τονίσει ότι οι ενδοψυχικές διεργασίες δεν υπήρξαν *suī generis* αλλά ότι δημιούργησαν τον ψυχικό κόσμο ως αποτέλεσμα απωθήσεων που κατέληξαν σε νέες πράξεις και πρακτικές άγνωστες για τα υπόλοιπα έμβια όντα. Προέκταση αυτού είναι η μετάβαση από την πρωταρχική ορδή στην "ανθρώπων κοινωνία" η οποία δεν ήταν ούτε αυτόματη, ούτε τυχαία, ούτε δεδομένη εξ' αρχής, αλλά προκαθορισμένη με βάση τη δυναμική της ψυχικής οικονομίας. Τότε η αδερφική σχέση υπερίσχυσε της τυραννικής του αρχηγού και άρχισε η καθιέρωση του Οιδιποδείου Συμπλέγματος που κάθε ανθρώπινο ον έχει κληρονομήσει. Ωστόσο το Οιδιπόδειο Σύμπλεγμα σαν ασπίδα ως προς την αιμομιξία και προϋπόθεση για την εξατομίκευση του ανθρώπου, δεν αφορά μόνο την σχέση μεταξύ ατόμων του άλλου φύλου αλλά και του ιδίου. Επ' αυτού η τραγωδία του Οιδίποδα, επικεντρωμένη στην «ατυχή» σχέση του Οιδίποδα με την μητέρα του όπως μας την παρουσίασε ο Σοφοκλής. Εκεί το οιδιπόδειο προτείνεται ως ένα σενάριο το οποίο διέσχισε το χρόνο για να αποτελέσει διδακτικό-καθαρτικό υλικό σε γενεές επί γενεών, και να αποτελέσει τον βασικό πυρήνα της ψυχαναλυτικής θεωρίας, συσκοτίζοντας άλλες πλευρές όπως την έλξη από/προς τον γονέα του ίδιου φύλου, που παραμένουν στην αφάνεια χωρίς να εξαφανίζονται εντελώς. Ανατρέχοντας σε μύθους, σε πρακτικές της αρχαίας Ελλάδας, αλλά και σε κλινικό υλικό, θα προσπαθήσω να σκιαγραφήσω την πορεία της ομόφυλης ταύτισης έτσι όπως εμφανίζεται είτε φανερά είτε συγκεκαλυμμένα και παραμορφωμένα μέσα στον χρόνο, εξυπηρετώντας τις ναρκισσιστικές ανάγκες του ατόμου και της εκάστοτε εποχής.

Ζωή Εκτός Εαυτού - Κλινική Παρουσίαση

Μαρία Τσιλιβίγκου

Ίσως μοιάζει παράδοξο, αν όχι αντιφατικό, όταν αναφερόμαστε στον άνθρωπο να μιλάμε για μια σεξουαλική ζωή που βιώνεται εκτός εαυτού. Ωστόσο ο χαρακτηρισμός αυτός αντιστοιχεί σε πολύ μεγάλο βαθμό στη ψυχική πραγματικότητα κάποιων ατόμων. Συμπυκνώνει την ουσία της ψύχωσης και σε μικρότερο βαθμό της οριακότητας όπως αυτή εκφράζεται κατά την ιδιαίτερη στιγμή της σεξουαλικής σχέσης. Η πληθώρα των προβολών ναρκισσιστικών αναπαραστάσεων που άπτονται στα όρια του σώματος και του ψυχικού οργάνου αλλά πολύ περισσότερο αυτών που αφορούν στην εικόνα του σεξουαλικού σώματος καθορίζουν και το περιεχόμενο της σεξουαλικής σχέσης. Η ψύχωση για τον Φρόιντ, είναι μια κατάσταση που δημιουργείται μετά από μια εκτεταμένη αποτυχία της εκπροσώπησης των ενστίκτων στο Εγώ και που οι μηχανισμοί άμυνας που χρησιμοποιεί, όπως είναι η απάρνηση, οι πολλές και εκτεταμένες σχάσεις, οι προβολές και οι προβλητικές ταυτίσεις, οι οποίες συμβάλλουν στο να έχει το ψυχωσικό υποκείμενο μια αδιευκρίνιστη αίσθηση ότι υπάρχει και να υποφέρει από μια άκρως απειλητική "αντικειμενική" εξωτερική πραγματικότητα προερχόμενη εκ του εσωτερικού του χώρου. Καθώς όλοι αυτοί οι μηχανισμοί άμυνας που προανέφερα, πλήττουν την συνοχή του εσωτερικού του κόσμου και κατ' επέκταση την ροή του συνειρμού δημιουργούν την βάση για να αναπτυχθεί η παρανοϊκότητα. Σε άλλες καταστάσεις, όπως είναι οι οριακές ή αλλιώς αποκαλούμενες και σχιζοειδικές καταστάσεις, στις ναρκισσιστικές και στις διαστροφικές διαταραχές, παρατηρούμε ότι χαρακτηρίζονται επίσης από παρεμφερή συμπτώματα εξαιτίας των παρεμφερών μηχανισμών άμυνας. Ωστόσο σε αυτές τις ψυχοπαθολογίες η αίσθηση της διευκρινισμένης ύπαρξης του υποκειμένου έχει λίγο έως πολύ περισωθεί, παρότι και αυτά τα υποκείμενα υποφέρουν κυρίως από μια απειλητική εξωτερική πραγματικότητα εκ της πληθώρας των προβαλλομένων φαντασιακών αντικειμένων. Κατά την ανάλυση οριακών και σχιζοειδικών καταστάσεων πολύ συχνά συναντούμε και καταθλιπτική συμπτωματολογία με υπέρπουσα την ανωτέρω ψυχοπαθολογία. Η εν λόγω κατάσταση, διαφέρει από αυτό που περιέγραψε η Μέλανι Κλάιν - ως αποτυχία διαπραγμάτευσης της καταθλιπτικής θέσης εξαιτίας της απώλειας του αντικειμένου. Εν προκειμένω υφίσταται ένα σοβαρό ερώτημα ως προς την θεραπεία και την εξέλιξη ανάλογων περιστατικών στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η κλινική περίπτωση την οποία προτίθεμαι να παρουσιάσω. Θα μπορούσαμε δηλαδή να κατανοήσουμε αντίστοιχες καταστάσεις ως ναρκισσιστικά τραύματα τέτοιου μεγέθους που καθίστανται μη διαπραγματεύσιμα από τις Εγωπικές λειτουργίες του υποκειμένου, καθώς οι καθηλωτικές παρανοϊκές διαδικασίες που κυριάρχησαν επί του ψυχισμού του δεν του επέτρεψαν να προχωρήσει την εξελικτική του πορεία προς την καταθλιπτική θέση όταν αυτό θα ήταν άνευ συνεπειών για την μελλοντική του ζωή.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ

Ο παρανοϊκός αστερισμός

Κωνσταντίνος Τσώλης

Η διατύπωση του Freud για την ασυνείδητη ομοφυλοφιλία στην ψύχωση περιέχεται στη λιβιδινική του θεωρία. Ο ίδιος συνδύασε την έννοια της παράνοιας με την απωθημένη παθητική ομοφυλοφιλία σε γράμματα στον Jung (29 Ιαν.1908) και στον Ferenczi (11 Φεβρ. 1908). Η παρουσίαση του Schreber (1911) έδωσε στον Freud την ευκαιρία να προσπαθήσει να επεκτείνει αυτή του την ιδέα. Ο ίδιος προσπάθησε να διαπραγματευθεί τις δύο σημαντικές όψεις των παραληρημάτων του Schreber δηλαδή το ρόλο του λυτρωτή και τη μεταμόρφωσή του σε γυναίκα. Πολλοί συγγραφείς έχουν προσπαθήσει να αποτιμήσουν τα ειδικά και ουσιώδη χαρακτηριστικά, τα οποία συνεισφέρουν στην ασυνείδητη ομοφυλοφιλική σύγκρουση, η οποία έχει ως αποτέλεσμα το παρανοϊκό παραλήρημα. Σχεδόν από την αρχή οι συγγραφείς εστιάζουν στο ρόλο της πρωκτικότητας και του περιεχομένου του εντέρου στις ερωτικές αρχικά και στις σαδιστικές του όψεις ακολούθως. Αντιλήφθηκαν ότι η κοπρανώδης μάζα είναι ένα εσωτερικό αντικείμενο πανταχού παρόν το οποίο μετατρέπεται σε παραλήρημα δίωξης. Το ρόλο της πρωκτικότητας και της κοπρανώδους μάζας στην εξέλιξη των παραληρημάτων δίωξης έχουν αναπτύξει αρκετοί συγγραφείς.

Η M. Klein (1946), ακολουθεί το ρόλο της πρωκτικότητας και της επιθετικότητας στη μελέτη της των πρώιμων σταδίων της οιδιπόδειας σύγκρουσης. Η εξήγηση της ίδιας για την παράνοια επεκτείνεται κάπως λόγω της υποστήριξης στην πανταχού παρούσα παρανοϊκή θέση στην παιδική ηλικία. Η ίδια δεν συσχετίζει το ρόλο της ασυνείδητης ομοφυλοφιλίας με τον παρανοϊκό αστερισμό. Αντ' αυτού δίνει έμφαση στο ότι ο πρωκτικός σαδισμός και η προβλητική ταυτοποίηση βρίσκονται στην παρανοϊκή θέση μαζί με τις πρώιμεςσχάσεις του Εγώ και την επιθετικότητα.

Το ρόλο της πρωκτικότητας στην εξέλιξη των παραληρημάτων δίωξης έχουν αναπτύξει αρκετοί συγγραφείς όπως ο Stacke, ο Abraham, ο Bender και ο Arlow. Παρουσιάζεται κλινική περίπτωση.

Η σημασία της πρωταρχικής σκηνής στη διαμόρφωση της ατομικής σεξουαλικότητας

Διονυσία Χρόνη

Η φαντασίωση της πρωταρχικής σκηνής αποτελεί μια από τις τρεις δομικές συνιστώσες της ψυχικής ζωής, ακολουθούν εκείνη της αποπλάνησης και του ευνουχισμού. Σκοπός αυτών των τριών άκρως συναισθηματικών φορτισμένων φαντασιωτικών καταστάσεων είναι να βοηθήσουν στη κατά το δυνατόν καλύτερη λειτουργία του νεο-σχηματιζόμενου ψυχικού οργάνου. Η πρωταρχική σκηνή της γονεϊκής συνουσίας εμπεριέχει στοιχεία πραγματικότητας και υπό αυτή την έννοια μπορεί να ερμηνευτεί ως πράξη βίας. Σε περιπτώσεις που η φαντασίωση της πρωταρχικής σκηνής είναι προβληματική το ψυχικό όργανο δημιουργεί προϋποθέσεις διαρκούς ερεθισμού, η οποία εκφράζεται ως διάχυτη, άκαιρη, διαστροφική σεξουαλικότητα. Στη παρούσα εργασία μου, με την ευκαιρία κλινικών περιπτώσεων, θα συζητηθεί η σημασία της πρωταρχικής σκηνής και ο ρόλος της σε όλο το φάσμα της πρώιμης οργάνωσης του Εγώ με έμφαση στην επιλογή σεξουαλικού αντικειμένου.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

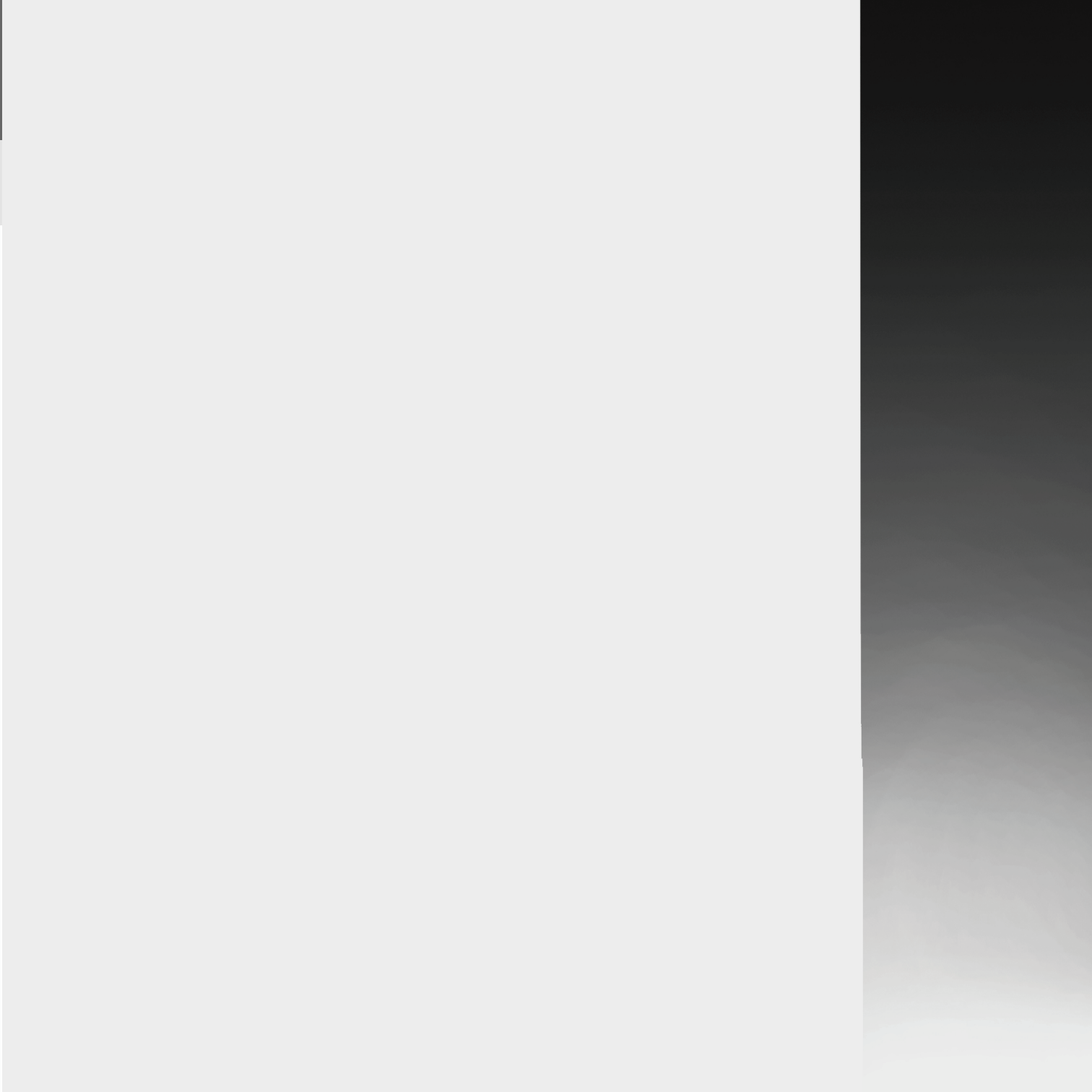
Βασίλειος Μαούτσος
Κων/νος Τσώλης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ανδρέας Δετζώρτζης
Σταύρος Κεβόπουλος

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Αφροδίτη Κώτη
Ράνια Γιαμού

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΨΥΧΑΛΑΝΥΣΗΣ

www.psychanalysis.edu.gr

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΠΟΛΗ

Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων
Πειραιώς 100, Γκάζι
213 0109300, 213 0109324
#20yrsTECHNOPOLIS

Πρόσβαση:

Μετρό: Σταθμός «Κεραμεικός»

Τρόλεϊ: Νο. 21 (από Ομόνοια), Στάση «Φωταέριο»

Λεωφορεία: 035, 049, 227, 815, 838, 914, Β18, Γ18, Στάση «Φωταέριο»

Χάρτης

